

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1915.

Andra kammaren.

Nr 91

Onsdagen den 26 maj.

Kl. 3,30 e. m.

Förhandlingarna leddes vid detta sammanträde av herr vice talmannen.

§ 1.

Justerades de vid kammarens sammanträde den 19 innevarande maj förda protokollen.

§ 2.

Ordet lämnades härefter på begäran till

Svar å interpellation.

Chefen för lantförsvarsdepartementet, herr statsrådet M ö r c k e, som yttrade: Med kammarens medgivande har herr E. A. Nilson i Örebro till mig riktat en interpellation angående huru i framtiden bör ställas beträffande officers- och reservofficersaspiranternas antagning och utbildning.

Till en början må framhållas, att interpellationen tager sikte på ett inom lantförsvarsdepartementet utarbetat förslag till bestämmelser i denna fråga, sådant detta förslag förelåg, *innan* en hel del ändringar blivit gjorda i detsamma. Förslaget har nämligen, sedan det varit remitterat till arméfördelnings- och regementscheferna, väsentligt omarbetats. Därefter har det i sitt nya skick varit underställt de nyligen i huvudstaden samlade generalerna, varpå följde en ny omarbetning med anledning av de vid sammanträdet gjorda utlåtandena. Slutligen är nu den 21 dennes kungörelse i ärendet utfärdad.

De enligt denna kungörelse utfärdade bestämmelserna äro avfattade enligt de grunder, som blivit fastslagna i härordningsbeslutet.

De frågor, som interpellanten till mig framställt, äro:

1. Anser herr statsrådet, att det framlagda förslaget tillräckligt beaktar vikten av att den blivande officeren under sin utbildning genom samvaro med de värnpliktiga får nödig kännedom om och

Andra kammarens protokoll 1915. Nr 91.

Svar å interpellation.
(Forts.)

personlig erfarenhet rörande deras liv, de strömningar och de åskådningssätt som röra sig bland dem?

2. Anser icke herr statsrådet, att urvalet vid officersrekryteringen bättre tillgodoses genom dess förläggande till slutet av den för värnpliktiga studenter gemensamma utbildningen än genom anmälan i förväg?

3. Anser herr statsrådet, att det ur försvarets synpunkt innebär några fördelar att som villkor för inträde på officersbanan uppställa en viss förmögenhetscensus?

4. Vilketdera anser herr statsrådet äga större värde för en blivande reservofficer, ådagalagd militär lämplighet för uppgiften eller avlagd viss examen (studentexamen eller därmed enligt gällande och föreslagna bestämmelser jämförlig)?

Beträffande *bestämmelserna för utbildningen* har nu interpellanten, hänvisande till vad som anförts i den av herr Staaft m. fl. i anledning av 1914 års härordningsförslag väckta motionen, framhållit vikten av att de blivande officerarna genomgå rekrytskola såsom värnpliktiga och tillsammans med de värnpliktiga för att därigenom förvärva nödig kännedom om värnpliktstjänstens krav och de värnpliktigas tanke- och känsloliv. *Denna synpunkt har ock i kungörelsen beaktats i den grad sådant varit möjligt*, enär officersaspiranterna enligt densamma skola ingå bland de värnpliktiga studenterna och med dem likställda samt såsom sådana erhålla rekrytutbildning. Däremot låter det sig icke göra att sammanföra vare sig officersaspiranterna eller studenterna och med dem likställda med de värnpliktigas stora massa till gemensam rekrytutbildning av det skäl, att tjänstgöringen för dessa olika kategorier tager sin början på vitt skilda tider. Vid i det närmaste samtliga truppslag kommer ju tjänstgöringen för huvuddelen av de värnpliktiga att börja omkring den 1 november; för de värnpliktiga studenterna och därmed även officersaspiranterna åter i slutet av juni, vilket vid infanteriet betyder, att de värnpliktigas största flertal kommer att sluta sin första tjänstgöring kort efter det officersaspiranterna börjat sin. Av förstnämnda kategori är det endast de, som skola utbildas till reservunderbefäl, vilka kvarstanna i tjänst under sommaren; och med dessa är det ju otänkbart att förena officersaspiranterna, som befinna sig på det första rekrytstadiet. Det blir alltså *tillsammans med de värnpliktiga studenterna som officersaspiranterna erhålla sin rekrytutbildning*, vilket naturligtvis icke utesluter att de genom skolornas förläggning vid truppförbanden komma i närmare beröring med det övriga manskapet.

Om de blivande officerarna alltså enligt min mening kunna erhålla sin *första utbildning, rekrytutbildningen*, gemensamt med de värnpliktiga studenterna eller rättare sagt såsom värnpliktiga studenter, så finner jag det oavvisligen nödvändigt, att de båda kategorierna med underbefälsutbildningens början gå olika vägar, i det att *officersaspiranterna sammanföras till särskilda truppslagsvis anordnade skolor*. Utbildningsförhållandena och utbildningskraven efter sedan rekrytstadiet passerats, kunna nämligen för de värnplik-

tiga officersaspiranterna och de värnpliktiga studenterna icke bliva så identiskt sammanfallande, att utbildningsföreskrifterna för dem kunna bliva desamma.

Officersaspiranten skall under tiden från rekrytutbildningens slut till inträdet vid krigsskolan, d. v. s. från hösten första utbildningsåret till hösten påföljande år, utbildas till soldat och underbefäl och därvid både till trupp utbildare och truppförare, varefter befälsutbildningen följer på lämpligt sätt vid krigsskolan. *Den värnpliktige studenten* däremot skall på nyssnämnda tid icke allenast erhålla fortsatt soldat- och underbefälsutbildning utan även utbildning såsom plutonchef med huvudvikt lagd vid truppföring. Det torde vara klart, att vid sådant förhållande utbildningen av de båda kategorierna måste *bedrivas enligt väsentligen olika grunder och program*. Med hänsyn till vinnande av bästa möjliga utbildningsresultat är det av största betydelse, att officersaspirantens underbefälsutbildning står i nära samband med den fortsatta utbildningen vid krigsskolan och blir en direkt förberedelse för denna, och detta kan endast åstadkommas genom att officersaspiranterna sammanföras i en gemensam underbefälsskola för hela trupp laget, där fullständig enhetlighet i utbildningen kan ernås och där under utvalt befäl från det ena året till det andra en nyttig kontinuitet kan göra sig gällande.

Det av interpellanten ur Svensk militär tidskrift citerade förslaget att studenter och blivande officersaspiranter skulle undergå underbefälsutbildning gemensamt regementsvis kan jag således icke godtaga, och av de militära myndigheterna, vilka under ansvar haft att avgiva yttrande över det föreliggande förslaget, har icke någon anslutit sig till en sådan mening. Tvärtom har generalskommissionens flertal uttalat sig *även mot gemensam rekrytutbildning för officersaspiranter och övriga studenter*. Majoriteten har ansett, att det föreliggande förslaget innebär alltför stor rubbning av de grunder, på vilka den nu gällande kungörelsen är byggd, och förklarar sig icke vara övertygad om ändamålsenligheten av de gjorda ändringarna. I den nu utfärdade kungörelsen har emellertid, såsom redan antytts, minoritetens inom generalskommissionen mening blivit följd.

Slutligen må framhållas, att en för trupp laget gemensam skola torde vara enda utvägen att åstadkomma ett i möjligaste mån rättvist bedömande av officersaspiranternas lämplighet och duglighet. En gallring måste ju alltid ske, dels innebärande en uppdelning i godkända och underkända, lämpliga och icke lämpliga, dels avseende ett urval bland de förra med hänsyn till en begränsad tillgång på platser vid krigsskolan. Skall full rättvisa vid denna gallring kunna åstadkommas, är det nödvändigt, att den grundar sig på en jämförelse mellan samtliga trupp laget tillhörande officersaspiranter, samt att den verkställs av samma personer enligt samma jämförelsegrunder, och detta kan endast ske i en gemensam skola.

Efter den gemensamma underbefälsutbildningens slut eller, vid infanteriet, under ett avbrott i densamma, skola emellertid officers-

Svar å interpellation.
(Forts.)

Svar å interpellation.
(Forts.)

aspiranterna under 2—3 månader tjänstgöra såsom *underbefäl vid vederbörliga regementen*. Under denna tid, liksom under repetitionsövningarna andra utbildningsåret, komma de i en mycket nära beröring med truppen, i det de givetvis i *egenskap av halvtroppchefer eller logementsbefälhavare böra förläggas och utspisas tillsammans med det manskap, över vilket de under såväl utbildning som inre tjänst skola föra befäl*. Under denna tid komma således officersaspiranterna att leva tillsammans med truppen; och mig synes det, som om *denna period*, då officersaspiranten genom den föregående utbildningen hunnit förvärva ett visst mått av omdöme och vana vid militära förhållanden, skulle vara *synnerligen lämplig* för inhämtande av personlig erfarenhet om truppens behov och åskådningsätt.

Enligt vad mig är bekant, har sedan flera år tillbaka officersaspiranterna vid åtskilliga regementen under sin underbefälstjänstgöring förlagts i logementen tillsammans med truppen, men det är ju möjligt, att så icke skett överallt. Detta skall emellertid anbefallas i de generalorder angående officersaspiranternas utbildning, som inom kort komma att utfärdas.

De i de nya förslagen till kaserner upptagna lägenheterna för officersaspiranter, vilkas befintlighet interpellanten anger skulle innebära en strävan att skilja de blivande officerarna från de värnpliktiga, komma således icke att tagas i besittning av de förstnämnda, så länge de befinna sig i manskapsgrad. De äro avsedda att anvisas å de officersaspiranter, vilka såsom fanjunkare fullgöra repetitionsövning tredje utbildningsåret. Emellertid äro ritningarna till kasernerna som bekant ännu icke fastställda. I detta avseende är en detaljändring mycket väl utförbar, om lokalerna skulle finnas vara för stora.

På grund av vad jag nu anfört anser jag mig på *frågan nr 1* kunna lämna det svar, att det framlagda förslaget, i den mån det av Kungl. Maj:t blivit godkänt, beaktat vikten av de blivande officerarnas på erfarenhet grundade kannedom om de värnpliktiga i den grad detta är möjligt med hänsyn till den fastställda organisationen och utan att officersaspiranternas utbildning varder äventyrad.

I motiveringen till de framställda frågorna gör interpellanten gällande, att det nya förslaget till kungörelse bestämmer, att officersaspiranterna skola *antagas* den 15 februari det år de önska anställning, samt tillfogar den reflexionen att de alltså skulle komma att antagas redan före studentexamen och varda bestämda att bliva officerare redan innan de fått ikläda sig soldatuniformen, vilket ingalunda skulle vara att lägga värnplikten såsom grund för officersrekryteringen. I denna fråga har emellertid interpellanten misstagit sig. Förslaget bestämmer, att *ansökningarna* med vissa handlingar skola insändas vid angiven tidpunkt, men att *antagningen* skall ske först sedan *alla* handlingar äro klara, d. v. s. sedan studentexamen avlagts, vilket blir strax före tjänstgöringens början. Emellertid anser jag, att tidpunkten för den slutliga antagningen *ytterligare bör framflyttas*, varom jag strax närmare skall yttra mig.

Tidpunkten för ansökningarnas ingivande sammanhänger emellertid med officersaspirantens värnpliktsförhållanden. Han skall ju numera inträda i armén såsom värnpliktig. Därav följer givetvis, att han måste i vederbörlig ordning *undergå inskrivning och genom inskrivningsmyndigheterna tilldelas truppslag och truppförband*. Hitills har ju officersaspiranten haft rätt att söka anställning vid det regemente han önskar. Då denna valfrihet synes böra kvarstå, måste inskrivningsmyndigheterna vid inskrivningsförrättningen erhålla kännedom om det regemente, vid vilket vederbörande önskar anställning, på det han må kunna såsom värnpliktig tilldelas detta. För specialtruppslagens officersrekrytering är det nödvändigt, att de, som önska officersanställning vid dessa, bliva antecknade redan vid inskrivningarna, enär antalet värnpliktiga studenter, som skola tilldelas dessa truppslag, är alltför litet — kavalleriet erhåller inga -- för att officersaspiranterna skola kunna rekryteras enbart bland dessa studenter.

Med hänsyn till inskrivningen av de blivande officersaspiranterna föreskriver nu inskrivningsförordningen, att den som ärnar efter under året avlagd studentexamen utbilda sig till officer vid hären, bör inställa sig till inskrivning och därvid förete av vederbörande truppavdelningschef utfärdat intyg om att han efter avlagd studentexamen kommer att antagas till officersaspirant. För erhållande av sagda intyg måste ansökan ingivas någon tid före inskrivningarnas början, och det är *med hänsyn därtill som den 15 februari tillkommit*.

Emellertid kan även en såsom värnpliktig inskriven student, om han i övrigt uppfyller stadgade villkor, göra ansökan om dylik anställning vid det truppslag han tillhör, *även sedan tjänstgöringen börjat*, och detta ända till den tidpunkt, då de blivande officersaspiranterna för sin utbildning måste skiljas från övriga värnpliktiga studenter, d. v. s. vid regementsövningarnas slut första utbildningsåret.

Nödvändigheten av att något så när jämnt fördela de värnpliktiga studenterna på truppförbanden har dock föranlett att ansökan före inskrivningarna åtminstone tills vidare måst bibehållas.

Emellertid anser jag det icke uteslutet, att det kan givas andra utvägar än de nu valda att fördela de blivande officersaspiranterna på truppslag och regementen.

Dessutom anser jag, såsom redan antytts, att *själva antagningen* av officersaspiranterna icke bör *ske förrän vid slutet av de värnpliktiga studenternas rekrytutbildning*, i stället för, såsom i det ursprungliga förslaget ifrågasatts, före dennas början. Att uppskjuta »sorteringen» till slutet av underbefälsutbildningen kan ju icke ske, på grund av det sätt, varpå sistnämnda utbildning måste ordnas. Till förebyggande av missförstånd vill jag i detta sammanhang hava sagt, att den som blivit antagen till officersaspirant därmed ingalunda är predestinerad till officer. Den som under den följande utbildningen ej håller måttet får naturligtvis återgå till kategorien värnpliktiga studenter.

Svar å interpellation.
(Forts.)

Svar å interpellation.
(Forts.)

I anslutning till det sagda vill jag som svar å *frågan nr 2* säga, att ansökningarna om anställning såsom officersaspirant böra i regel göras i förväg, men det slutliga urvalet, d. v. s. antagningen, förläggas till så sen tidpunkt, som det med hänsyn till utbildningsförhållandena är möjligt. Urvalet kan icke förläggas till slutet av studenternas första tjänstgöring, enär officersaspiranternas utbildning efter rekrytskolans slut icke kan sammanfalla med övriga studenters.

I detta sammanhang vill jag framhålla skälet till att man kan dröja vida längre med urvalet av reservofficersaspiranterna än av officersaspiranterna. Detta beror därpå, att både reservofficersaspiranternas och den stora huvudmassans av studenterna underbefälsutbildning icke kan omfatta utbildning till trupp utbildare utan endast till förare av utbildad trupp. Därför förefinnes intet hinder för att först efter underbefälsutbildningens slut till reservofficersaspiranter antagas de, som själva önska och äro lämpliga till fortsatt utbildning.

Beträffande *frågan nr 3* torde jag kunna fatta mig kort, enär det villkor, som uppställt i det ursprungliga förslaget, om viss ekonomisk ställning för anställning såsom officersaspirant icke funnit plats i den utfärdade kungörelsen och för övrigt redan var borttaget i det förslag, som underställdes generalskommissionen.

Den *sista frågan* torde av motiveringen att döma vara föranledd av de dispensansökningar om viss kompetens för genomgående av reservofficerskurs, som inkommit från värnpliktiga, vilka under den gångna hösten och vintern erhållit plutonchefsutbildning.

Ehuru jag anser, att *nu gällande fordringar beträffande reservofficersaspiranternas allmänbildning böra kvarstå*, synes det mig med hänsyn till nu rådande förhållanden, och då det är av vikt att så snart som möjligt få behovet av reservofficerare tillgodosett, befogat att giva dispens till sådana sökande, som under utbildningen enligt vederbörandes intyg *ådagalagt erforderlig duglighet och förklarats lämpliga för utbildning till reservofficerare*. I konselj fredagen den 14 dennes blev också dylik dispens beviljad 46 sökande, och sedermera hava ytterligare 10 erhållit sådan. Såsom svar på frågan vill jag säga, att den som skall bliva reservofficer måste både ådagalägga militär lämplighet och besitta erforderlig allmänbildning.

Härpå anförde

Herr E. A. Nilson i Örebro: Herr talman! Genom det svar, som jag har haft äran mottaga, har regeringens ståndpunkt rörande det viktiga spørsmålet om officersrekryteringen vunnit ökad klarhet, och härför ber jag nu att till herr statsrådet få uttala mitt värdsamma tack. Jag ber att samtidigt få uttala mitt erkännande för att regeringen på viktiga punkter har ansett sig böra intaga en från det ursprungliga förslaget avvikande ståndpunkt.

Befälsrekryteringen i allmänhet och officersrekryteringen i synnerhet är av en stor betydelse för försvarsväsendet. Det an-

svar, som åligger befälet, är ju stort och befälets inflytande över truppen är av icke ringa betydelse. Befälet *kan* och det *bör* också verka fostrande i god riktning, och det är ju fördenskull, som exempelvis arméns tjänstgöringsreglemente inskräper, att för befälets myndighet och dess moraliska inflytande på underlydande fordras, att befälet i sitt uppträdande och leverne är ett gott föredöme, och det hör ju också enligt samma reglemente till en befälhavares åligganden att främja ett enkelt, sparsamt, nyktert och sunt levnadssätt bland underlydande. Men för att en blivande officer skall kunna på det sättet uppfylla tjänstgöringsreglementets krav på honom, synes det mig vara av icke ringa betydelse, att han verkligen har lärt känna de värnpliktiges förhållanden uti ledet, ej blott sett det på avstånd såsom befäl, utan att han verkligen har fått leva de värnpliktiges eget liv. Förutom vad jag i det fallet har anfört i motiveringen till min interpellation, skall jag tillåta mig rörande samma sak nu anföra något ur vad den bekante militärförfattaren »Keith» säger i sitt arbete »Den svenska folkhären»; han säger följande: »Officersvolontären bör under sin utbildning icke erhålla andra förmåner än dem, som bestås värnpliktige under deras första tjänstgöring. I alla händelser är officersaspiranten vida gynnsammare ställd än sina civila jämnåriga och får mycket tidigare än dessa en fast och tillfredsställande inkomst.»

»Elevernas rekryt- och underofficersutbildning bör under alla omständigheter ske vid regementena tillsammans med övriga befälselever. Att, såsom nu sker, från början sammanföra officersvolontärerna i särskilda förband är förkastligt, enär eleverna på detta sätt isoleras från de värnpliktiga och aldrig hinna så länge leva tillsammans med dessa, som är nödvändigt för att den blivande officeren skall få inblick i truppens liv och föreställningar. Den första utbildningen vid trupperna bör räcka från omkring den 1. juli till den 1. oktober påföljande år, d. v. s. under ungefär 15 månader. Under denna tid böra några av de nu i krigsskoleundervisningen ingående ämnena, t. ex. hälsolära, krigslagar, tjänstgöringsreglemente och exercisreglemente fullständigt avslutas.»

Såsom framgår av detta uttalande har nog denne militäre författare ansett, att den tjänstgöring, som den blivande officeren borde ha tillsammans med truppen, borde vara åtskilligt längre, än som enligt det nu av Kungl. Maj:t fastställda förslaget kommer att bli fallet. Men om jag också rörande den saken skulle vilja uttala en önskan, att det hade låtit sig göra, att de blivande officerarna hade fått leva längre tillsammans med manskapet, än vad de nu kunna få göra, så vill jag på samma gång förklara, att det givetvis icke är för mig möjligt att nu vid detta tillfälle, då jag först nu fått höra de skäl, som herr statsrådet anfört i motsatt riktning, kunna på något ingående sätt gendriva desamma.

Jag vill dock erinra om att, när detta spörsmål debatterades

Svar & interpellation.
(Forts.)

Svar å interpellation.
(Forts.)

i försvarsutskottet i fjol, framhöllo vi å vår sida såsom en fördel, att de värnpliktiges stora massa skulle kunna få börja sin utbildning ungefär vid samma tidpunkt som de blivande officerarna, d. v. s. de värnpliktige studenterna och med dem likställda. Enligt det förslag, som framlades från vårt håll under fjolårets senare riksdag, skulle dessa visserligen fått börja något senare på året än de värnpliktiges stora massa men dock i stort fått göra dem sällskap. Det påpekades emellertid då, att den omständigheten, att utbildningstiden för de värnpliktige började på hösten, icke skulle förhindra eller omöjliggöra, att de blivande officerarna skulle kunna få tjänstgöra tillsammans med manskapets stora massa under fullkomligt lika lång tid. Jag beklagar livligt att det, efter vad vi nu ha hört förklaras från herr statsrådets sida, icke synes vara möjligt. Jag ber dock få uttala min tillfredsställelse med att herr statsrådet likväl ansett sig böra följa minoriteten inom generalskommissionen i stället för majoriteten.

Vidare ber jag få uttala min tillfredsställelse med herr statsrådets löfte, att det skulle anbefallas, att officersaspiranterna komma att inlogeras bland manskapet, så att den nuvarande ordningen med inlogering i särskilda logement med särskilt kök och särskild matsal icke längre kommer att upprätthållas. Jag har fattat herr statsrådets svar beträffande inlogeringen så, att dessa aspiranter även skulle spisa tillsammans med manskapet och sålunda dela deras liv och deras förhållanden helt och fullt.

Vidkommande att jag i min interpellation sagt, att aspiranterna skulle antagas den 15 februari, så medger jag, att när jag läser förslaget i sin helhet, kan det ligga ett överord i detta, och det därför, att antagningen ju skulle ske först senare. Men det var i koncentrerad form jag gav detta yttrande i motiveringen, ty hade det blivit så, att antagningen kommit att äga rum vid den tidpunkt, som i förslaget ifrågasattes, kunde man ju i varje fall praktiskt sett säga, att därest vederbörande hade avlagt den studentexamen, som ju skulle vara en ovillkorlig förutsättning för att han skulle vinna inträde på officersbanan, så vore ju saken klar i och med det att han ingivit sin ansökan den 15 februari, åtminstone så till vida att han då vore på förhand predisponerad att bliva officer. Med de synpunkter, jag givit uttryck åt i min interpellation, är det alldeles naturligt, att jag icke kan annat än med tillfredsställelse konstatera, att man i det nu stadfästade förslaget har berett möjlighet för att antagningen skulle få äga rum väsentligt senare, än vad som i det ursprungliga förslaget har ifrågasatts.

Jag vill då uttala den förhoppningen, att föreskrifterna om antagning, vilken, såvitt jag förstod herr statsrådet rätt, skulle kunna ske ända till regementsövningarnas slut första året, måtte bli utformade så, att antagningen icke kan få ske vid en så tidig tidpunkt som förslaget avsåg, utan att denna måste ske först vid regementsövningarnas slut första året. Av herr statsrådets svar syntes det mig framgå, att ansökning att bliva officer

skulle kunna ingivas ända till regementsövningarnas slut första året. Vad jag nyss uttalat som en önskan synes mig vara en följd av detta senare.

Beträffande förslaget om införande av förmögenhetscensus, får jag uttala min fulla tillfredsställelse med det svar jag erhållit, att denna förmögenhetscensus är fullständigt borttagen. Såsom ett uttryck för huru en del personer, åtminstone fäder till blivande officerare, ha känt innebörden av en dylik census skall jag endast läsa upp några ord ur ett brev, som jag i anledning av denna interpellation fått mottaga från en familjefar, som har en son, vilken ämnar bli officer. Han skriver: »Å många omedlade officersaspiranterns vägnar får jag uttrycka deras tacksamhet för eder interpellation till krigsministern rörande det alldeles olämpliga, otidsenliga, från officersbanan så utestängande förslaget till bestämmande av en viss förmögenhet för inträde på den för därtill för övrigt dugande ämnen. För att icke ensamt rika skola rekrytera kåren, vore det tillbörligt, att nuvarande utgifter och kostnader så mycket som möjligt reducerades. Likaså vore det mera behöfligt, att sparsamhet inskräpades hos eleverna, så att icke dyra nöjen, baler med åtföljande utgifter etc., varifrån ingen anses kunna undandraga sig, finge äga rum.»

Jag har anfört detta, därför att jag, med hänsyn till vad som står i tjänstgöringsreglementet för armén, att det skall vara befälhavare angeläget att främja ett enkelt, sparsamt och sunt levnadssätt, velat understryka, att detta enkla, sparsamma och sunda levnadssätt måtte i så pass vidsträckt grad, som det är möjligt att åstadkomma det genom bestämmelser, inskräpas och komma till sin rätt under utbildningen även vid krigsskolan.

Vår här är en medborgarhär, och de värnpliktige komma aldrig att upphöra att känna sig såsom fria medborgare. Att fostra och dana denna medborgarhär är, som jag förut antytt, en maktpåliggande uppgift. Men det kan jämväl bli en mycket tacksam uppgift, och det därför att det icke gives ett bättre folk än det svenska. Men det svenska folket är också ett vaket folk. Det är en kritisk, reflekterande ungdom, som befälet har att handleda på övningsplatserna, och denna ungdom behöver ett befäl, som är fullt vuxet sin uppgift, ett befäl, som förstår att möta ungdomen med förtroende, ehuru visserligen parat med allvar och hurtighet. Vi kunna därför icke vara nog kritiska vid urvalet av befäl. Om nu blott dugligheten och karaktärs-egenskaperna sättas i främsta rummet vid detta urval, så tror jag icke, att det hade varit så stora olägenheter med att framflytta urvalet måhända till en ännu senare tid, än vad som kommer att bli fallet med det nu stadfästa förslaget. Att möjligheten till ett gott urval blir större, om urvalet äger rum efter en längre tids militär tjänstgöring, synes mig vara alldeles påtagligt.

Jag vill slutligen, i anledning av den upplysning herr stats-

Svar å interpellation.
(Forts.)

rådet lämnade rörande den dispens, som är bifallen för vissa, som ingivit ansökan om att vinna anställning såsom reservofficerare, uttala mitt fulla och varma erkännande för vad herr statsrådet i det fallet har gjort. Jag förutsätter således, att herr statsrådet icke har följt läroverksöverstyrelsens avstyrkande hemställan, utan att herr statsrådet låtit de praktiska synpunkterna tala vida mer än de rent formella synpunkterna. Dock vill jag i detta sammanhang säga, att jag med min interpellation icke på något sätt avsett eller ifrågasatt, att fordringarna på den allmänna bildningsnivån för vårt befäl skulle i någon mån sänkas.

Jag har dock sett ofantligt många exempel på att den, om jag så skulle kalla den, rent formella betygsbildningen icke alltid är en verklig bildning. Jag har sett ofantligt många exempel på att personer även på annan väg kunnat förvärva sig en bildning, som icke allenast motsvarar, utan till och med övergår den bildning, varom ett examensbetyg kan giva vitsord, och det är därför som jag har ansett det vara synnerligen beklagligt, om ur militär synpunkt dugande och förtjänstfulla personer, på grund av att de sakna en viss formell kompetens, skulle kunna förhindras att vinna inträde på en bana, som de under sitt militära arbete i övrigt lärt sig att värdera och värdera kanske högt.

Herr Thorsson: Den debatt, som nu förts angående ordnande av befälsfrågan vid armén, visar ju oförtydligt, vilket missgrepp man begick vid ordnandet av hithörande ärenden för lidet år, när man envisades med att genom olika inkallelser skilja den delen av de värnpliktiga, som skulle beträda befälsbanan, från övriga värnpliktiga. Om jag rätt förstått det svar, som herr statsrådet och chefen för lantförsvarsdepartementet nu avgivit, så finnes det ingen möjlighet med hänsyn tagen till den forcerade utbildning, som måste meddelas dessa befälsämnen, att förlägga och utbilda dem tillsammans med övriga värnpliktiga längre tid än två à tre månader, d. v. s. den tidsperiod, under vilken de skola passera den s. k. underbefälsgraden. Jag må för min del säga, att även om man lyckas uppsöka de mest intelligenta, så är det allt bra liten tid för dessa personer, om de nämligen genom denna samförläggning med de värnpliktiga skola bilda sig en uppfattning om dem, och lära känna deras levnadsvanor, för att genom detta studium inhämta lärdom om det sätt, varpå de under fortsättningen av sin tjänstutövning lämpligen skola behandla truppen. Det är enligt min uppfattning ett fullständigt missgrepp i hela grundläggningen av den utbildning, som man tänker giva befälseleverna.

Jag har vidare fäst mig vid att, ehuru herr statsrådet utlovade, att kasernhusets tredje våning icke skulle i samma omfattning som hittills användas av officersvolontärernas efterträdare, d. v. s. de nya officersaspiranterna, så tyckes han dock

luta åt den uppfattningen, att dessa officersaspiranter under den tid, de befinna sig i underofficersgrad, skola ha till sitt förfogande särskild lokal. Det förefaller mig vara synnerligen märkvärdigt. Det finnes ju dock en underofficersmäss och till denna mäss ett kök och allt möjligt, som erfordras för att tillfredsställa livets nödortft. Om nu dessa aspiranter på sin marsch mot officersfullmakten ha hunnit den lysande ställning i samhället, att de blivit sergeanter eller fanjunkare och om de till följd av denna ställning äro förhindrade att bo i kasern tillsammans med värnpliktiga, som kanske kunna vara på väg att bli både professorer och annat, så förefaller det dock, som om det vore synnerligen olämpligt att under denna övergångsperiod till officersbeställningen på ifrågasatt sätt isolera dem. De kunna hava gott av att en tid leva tillsammans med andra underofficerare, så att de icke endast ha namnet av sergeant eller fanjunkare utan både ifråga om tjänst- och levnadsställning få något gemensamt med dem. Därigenom kan också de utrymmen, som finnas i kanslihuset, på ett ändamålsenligare sätt utnyttjas.

Svar & interpellation.
(Forts.)

Jag vill i detta sammanhang erinra om vissa strävanden, som till och med hunnit så långt, att försvarsutskottet fattat ett formligt beslut därom, och det är att underlätta vägen till officersbeställning även för dem, som befinna sig i underofficersgraden. Ehuru denna sak icke direkt beröres av den nu omhandlade frågan, så vill jag dock begagna tillfället att rikta en vördsam hemställan till herr statsrådet att försöka vidtaga nödiga åtgärder, på det att sådana personer, som sakna studentexamen, men ådalagt dugande kvalifikationer på det militära området, må genom en överbyggnad på sin underofficersexamen och sin underofficersutbildning kunna beredas plats bland officerarna.

Det är en viktig angelägenhet att bereda ett tillräckligt antal officerare åt vår armé. Vi veta ju, att under de närmaste åren gäller det att tillsätta officerare icke endast på stat utan även på reservstat; i försvarets eget intresse måste därför de militära myndigheterna uppsöka och tillvarataga de krafter som finnas även bland underofficerskåren.

Såsom ärendet nu ifråga om officerseleverna ligger, är det helt naturligt, att det icke är mycket lönt att framställa några fromma önskningsar. Jag vill dock i alla fall ytterligare understryka, att herr statsrådet måste noggrant överväga, huruvida det kan vara angeläget och ur ekonomisk synpunkt nödvändigt att upptaga något utrymme av de nya kasernerna för att bereda officerseleverna en särskild uppehållsort utöver dem, som redan finnas i kasernerna, nämligen manskapslogementen, underofficersmässen och underofficerarnas matsal. Jag tror att det kan vara nyttigt, att dessa blivande officerare icke allenast få lära känna det liv, som föres under den egentliga exercisen, utan även det rent privata livet hos de olika grupperna inom

Svar å interpellation.
(Forts.)

armén, manskap, underbefäl, underofficerare och officerare. Jag tror att det är nyttigt, att de få passera alla de olika stationerna.

Chefen för lantförsvarsdepartementet, herr statsrådet Mörcke: Herr talman! Jag skall endast be att få rätta en siffra, som den föregående ärade talaren nämnde, då han sade, att den utbildning tillsammans med truppen, som skulle tillkomma de nya officersaspiranterna, då de levde helt och hållet tillsammans med denna, endast skulle uppgå till två månader. Detta är ett misstag, ty utbildningen börjar omedelbart efter midsommar och fortsättes till regementsövningarnas slut, som i regel infaller i mitten av oktober. Där ha vi således 3½ månader, som de redan från början, i egenskap av värnpliktige, leva helt och hållet tillsammans med de övriga värnpliktige.

Vidare framhöll den siste ärade talaren, att det var olämpligt att för officersaspiranterna ha en särskild lokal i kanslihuset, och han sade, att de ju kunna äta tillsammans med underofficerarna. Jäväl, det vill jag icke förneka, att de kunna, men de skola väl i alla fall ändå ha någonstans att bo, de äro ju underofficerare och skola väl tillerkännas samma rättigheter som övriga underofficerare och icke förläggas bland manskapet. Därför krävas givetvis också boningsrum i kanslihuset för detta fåtal, som kanske uppgår till endast en eller två per år för varje regemente.

Herr Thorsson: Herr talman! Jag har mycket svårt att förstå, hur utbildningen skall kunna bedrivas gemensamt, när den ena gruppen inrycker i november månad och den andra i juli. Sammanboende i kasern kan visserligen äga rum, men utbildningsarbetet kan jag icke tänka mig, att man kan bedriva gemensamt.

Vidare vill jag säga mot uttalandet, att dessa personer dock skola ha någonstans att bo, att det är en avsevärd skillnad, då det gäller att bereda dessa aspiranter nödigt logement, och då det är fråga om att inkvartera övriga underofficerare, ty även om dessa aspiranter befinna sig i sergeants- eller fanjunkaregrad, så är det ju bara en övergångsstation de ha på några månader, de äro dessutom mycket unga personer; vid sådant förhållande kunna de nöja sig med att bo i ett logement. Tycker herr statsrådet, att det är bättre att förlägga detta logement inom kanslihuset än i kasernen, så skall jag icke resa några betänkligheter däremot, men mot påståendet, att det är nödvändigt att inrätta matsal och mäss åt dem, vill jag på det bestämdaste genmäla.

§ 3.

Föredrogs och lades till handlingarna sammansatta stats- och lagutskottets nr 2 memorial, nr 4, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut angående skrivelse till Kungl. Maj:t i fråga om utbildning av landstormsbefäl.

§ 4.

Bevillningsutskottets betänkande nr 41, som nu föredrogs, bordlades åter.

§ 5.

Vid härpå skedd föredragning av särskilda utskottets nr 2 memorial, nr 6, angående avlöning åt dess tjänstemän blev utskottets hemställan av kammaren bifallen.

§ 6.

Anmälades och godkändes följande förslag till riksdagens skrivelser till Konungen, nämligen:

från särskilda utskottet nr 1:

nr 185, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 80, angående höjning av anslaget till statsmedicinska anstalten; och

nr 186, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 79, angående anslag till skyddskoppypningens ordnande;

från riksdagens kansli:

nr 173, angående minskning av utgifterna för Sveriges officiella statistik i samband med omläggning av grunderna för densamma; och

nr 174, angående åtgärder till förekommande av nattarbete av män inom industriella och angränsande arbetsområden; samt

från bevillningsutskottet:

nr 187, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till ändrad lydelse av 18 § i förordningen den 15 december 1914 angående statsmonopol å tobakstillverkningen i riket;

nr 188, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till ändrad lydelse av § 13 mom. 5 i förordningen den 9 juni 1911 med tulltaxa för inkommande varor;

nr 189, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående utförsel av socker under viss tid utan erläggande av sockerskatt; och

nr 190, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om krigskonjunkturskatt.

§ 7.

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 4,25 e. m.

In fidem
Per Cronvall.